

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodiêre

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita sanctę & semper memora[n]dę Theoctistes Lesbię.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

Nota mra-
culum.

voluissent, pedes illi facti sunt ita duri ac solidi, perinde ac si ferreae crepidae fuissent.

Feliciter
abit e vita.

Iraque cum impius Praeses animaduerneret, Arestem nequaquam posse subijci, diabolus in eius mentem coniecit, ut alia quadam machina excogitata, celeriter martyrem interficeret. Praecipit igitur cohorti, ut equum quendam maxime terribilem illuc adducerent, & Arestae manus catenis constrictas, in illius equi femore illigarent, & animal ipsum vi multa impelleret, ut vitae finem quamprimum martyr haberet. Fece- runt carnifices, quod a Praeside iussi fuerant, cumque longe ab urbe Tyana quatuor & viginti milliaribus, in equi femore ligatum pertraxerit. Quo loco spiritum Deo reddidit.

Hoc audito, Praeses iussit martyris reliquias in flumen quoddam, Phibum nomine, quod est e regione montis, statim demergi. Eo autem loco visus est homo quidam ad specum, instar Solis, effulgens: qui cum sancti martyris reliquias collegisset, in monte, qui est prope urbem Tyanam, eas deposuit. Haec autem cum Praeses Maximus fecisset, sancti martyris Arestae acta misit in urbem Antiochiam ad Imperatorem Diocletianum. Complectum fuit Arestae martyris certamen atque martyris unum die nono mensis Nouembris, in Christo Iesu Domino nostro: Cui gloria est imperium in secula, Amen.

VITA SANCTAE ET SEMPER MEMORANDAE
THEOCTISTES LESBIAE, EX SIMEONE METAPHRASTE, HABETUR IN TOMIS ALOYSII.

Noueb. 10.
Cap. 1.

Animum &
corpus quae
confirmet.

Sermonis
sive oratio-
nis magna
vis.

AVDARE quidem ea, quae sunt bona, & quae ad virtutem ducunt & ad pietatem, beatum est, & est bonorum virorum, & qui verè digni sunt laude. Excitant enim auditores encomia, & oratio magis facit aemulari laudes, quam eos, qui sedent in certaminibus, athletarum aemulatio. Etenim animi solent bonis verbis augeri & componi: quomodo corpora moderatis exercitijs. Quamobrem alios quidem facit oratio erumpere ad fortitudinem & magni animi virtutem, & veluti à Deo affaros tractare arma manibus, & quaerere aduersarios: alios autem amplecti iustitiam, & laudare aequi diuisionem,

Vera pietas

1. Cor. 15.

Cap. 2.

1. Reg. 2.

& totos ea in re versari, iniustos insectantes: alios amare temperantiam, & vincere voluptates, & magna contentione prosternere libidines. Sunt etiam, quos aemulatio facit profligare ad philosophiam, & eam maxime persequi, quae versatur in actione, quae mores componit, & docet accedere ad Dei imaginem, & ei effici similes, quatenus id humana potest natura consequi: despiciere ea, quae fluunt, corpori non parcere, e terra surgere, & ad caelum erigi, ubi nostra conuersatio & totius corporis caput est Christus. Pium enim esse proprie & primo, est Christum colere rectè viuendo, & absque vlla reprehensione, & sequendo dogmata beatorum Apostolorum & patrum, propter spem vitae aeternae & regni. Sic ergo laudes bonorum & encomia fortium virorum excitant auditores ad aemulationem eorum, qui laudantur: quomodo contra, quae sunt mala, aures corrumpunt, veluti quaedam pestis inficiens corpora. Corruptum enim, inquit Apostolus, bonos mores praua colloquia.

Sic ergo ego quoque accessi ad vos, afferens vtilitatem, quae est ex praesenti narratione: quae proderit multis bonis, & digna erit, quae mandetur memoria, & conscribarur. Nam & Deus glorificabitur, qui glorificat eos, qui ipsum glorificant, quomodo sacra scribunt eloquia: & auditores beatum existimabunt eum, qui illa opera fecerit, & volent aemulari. Beatum enim pronuncia, dicit quidam vir magnus eum, qui est dignus beatitudine, ut sis sicut ipse, proposito beatus, absque certaminibus & laboribus. Verum enim uero eos quoque quos laudamus, studemus aemulari. Quod enim quis laudat, id etiam scilicet desiderat: Quomodo contra quod odit, ei detrahit & id vituperat. Cum ergo haec ita se habeant, & oratio ostendit esse magnam in bonis narrationibus vtilitatem, rogo vestram charitatem, ut aures accommodantes ad praesens argumentum, & eum curis mundanis facientes in diu-

ciae

eias, purè accipiat narrationis huius magnitudinem. Sedenim nescio quomodo
mei oblitus, cum & oratione & vita procul absim ab ijs, quæ dicuntur, & sciam con-
uenire hæc scribere ijs, qui & certamina & vitam uabent parem ijs, qui celebrantur,
adductus sum ad hoc scribendum. Sed quoniam est etiam merces obedientiæ, res-
que est & salutaris & beata ducitur, meritò absoluar à crimine audaciæ, implens
mandatum viri, ab inuente ætate Deo consecrati, & qui elegit habitare solitudinē,
conueniēter magno Eliæ & Iohanni, qui est supra omnes, qui sunt inter natos mu-
lierum. Est ergo incipiendum ab alto argumentum. est enim iam tempus id refer-
re, si vos mihi attentas aures præbueritis.

Cum essem aliquandò in Paro: fui autem: nauigabam enim in Cretam, à beato
& pio Imperatore missus, qui fuit reuerà felix, & felicitatem Romanorum simul
cum suo sepulcro sepeliit. Mittebar autem, partim quidem simul militas cum cla-
rissimo illo Hemerio, viro ducendi exercitus peritissimo, qui vniuersæ classis impe-
rabat, & vt verius dicā, ipsis etiam animi perturbationibus: nè verò, si de eo, quod
est laudibus dignum, de imperatoria, inquam, eius virtute leuiter & per transitum
dixero, eius paruam faciens mentionem, eum afficiam dedecore, vt qui taceam
præclara eius facinora, quæ non potest consequi oratio, accedo ad præsens argu-
mentum, illius mentionem opportunè facturum. Mittebar ergò cum illo militatu-
rus, & deducendus ad actiones artis imperatoriæ, non secus ac pullus ad matrem,
ad præclarissima eius stratagemata exiliens. is enim erat scopus & propositum be-
ati mei Imperatoris: partim autem legatione functurus ad Arabes, qui tunc tene-
bant Cretam. Cum verò fuisset in Iō insula, & nè ulterius progredieremur, ven-
tus aduersus prohibuisset, nauigauimus ad Parum, in transitu visuri situm insulæ, &
contemplaturi quod illic est templum Domine nostræ Dei parentis. Cum autem
delati essemus in portū, qui spectat ad Naxum, (is verò sensim & paulatim sit pro-
fundus, apudque & eleganter secedit à fluctu: perindè ac si esset ad hoc constructus,
& montis concauitate inclusus, vt facilè hyemarent & æstiuarent nauigia) descen-
dimus, & cum parum processissemus, ad templum venimus.

Cum autem suffissemus, & de more peccati essemus, admirantes id circuibamus.
Erat verò id spectatu dignissimum, & seruans adhuc reliquias veteris pulchritudi-
nis, erat enim vndique iusta constructum symmetria: & frequentibus erat sultum
columnis ex lapide basilico, & secto lapide vestiti erant eius parietes, non secus ac
columna. Lapidem autem ad eò tenuem & subtilem effecerat artifex, vt videretur
parietes esse induti textis byssinis. Marmoreus verò nitor lapidum tantum osten-
debat candorem & splendorem, vt vel margaritarum superaret fulgorem. Tam
egregius erat lapis, vel potius studium artificis, qui etiam contendit naturæ tribue-
re pulchritudinem. Cum autem venerandè & diuinæ mensæ, quod est supra impo-
situm, tegumentum intra portam vidimus, stupuimus elegantiam. Ità enim erat
tornatum, vt non videretur habere naturam lapidis: neque ferro & arte & mani-
bus esse excisum: sed simile erat cuidam succo lactis commixto, cuius suffusio fa-
brefacta erat ad tedi figuram. Tali ego lapide vidi aliquandò lunam curram agen-
tem Tauris. Atque iacebat illud quidem contractum: nos autem concurrimus, &
propè sterimus, execrantes & maledictis omninò infectantes eum, qui contriue-
rat. erat enim id donarium domo Dei planè dignum.

Cum nos ergò adstaremus, & admiraremur, & in eum, qui confregerat, exclamare-
mus, videmus repente monachum profectum è solitudine, & progredientem
è nemore, & ad nos venientem, vultu pallidum, genis macilentis, nudis pedibus,
rotum squallidum, tunica è pilis contexta, super humerali & capitis tegumento tu-
nicæ similibus, zona pellicea cinctum circa lumbos, perindè ac fera hirsutum, tan-
quam Angelum propitium. Neque enim erat similis viro, qui cibo vescitur: sed
carnis propemodum experti & exangui: & vt semel dicam, virtutum, vel ipsius po-
tius Dei, habitaculum. Accedens ergò nos salutauit, & nos eum vicissim: & rogau-
mus vt diceret, quisnam esset, patriamque & genus, & an solus hinc viueret. Ille au-
tem: Patriam quidem, inquit, & genus, & alia, quibus gloriatur ij, qui habitant ci-
uitates, nō possum dicere. Neque enim est mihi curæ aliquid ex ijs, quæ sunt in ter-
ra: neque delector ijs, quæ fluunt. Pater verò mihi & Dominus, est Deus, cui soli vi-
tam ago: propter quem solus per hanc errans solitudinem, plusquam triginta an-
nos perseuero. Est autem mihi nomen Simeon: dignitas autem, humilis mona-
chus,

URTIUS

Arabes ob-
tinent Cre-
tam.

Cap. 4.
Templum
matris Dei
in Paro pul-
cherimum.

Diuinam
mensam al-
tare vocat.

Perfectus
mundi con-
tempus.

chus, sacerdos & minister & mysta viui & incruenti sacrificij. Nos autem viri virtutem reueriti, tam ex verbis, quam ex adpectu & indumentis, praterca verò ex exercitatione, & maxime, quòd Dei erat sacerdos, ad pedes eius procidentibus, precor postulauimus & veniam, quòd eum dignauerimus. Ille autem est precatus, & porrexit verba adhortationis: & iussit, vt nos ipsos attenderemus, & non essemus tristi & anxio animo. Est enim, inquit, Deus misericors & patiens: & eos, qui ad ipsum conuertuntur, vlnis excipit sicut prodigum.

Luc. 15.

Cap. 6.

En quales
sunt viri he-
roici & per-
fecti.

Cùm has & huiusmodi alias dedisset exhortationes, siluit. Ego autè cùm essem curiosior, & satis pulchrè viri mores intelligerem, rogavi magnum, & supplex ab eo petij, vt nos doceret aliquid ex ijs, quæ sunt nobis arcana. neque enim mihi videbatur esse expers diuinæ consuetudinis. Ille verò, De his quidem, inquit, satis nondum enim sum dignatus talibus. Huc enim veni, vt mea lugerem, non vt quæ sunt supra me, quarerem. Hæc autem dicebat, an fingens, an vera dicens, nescio. Cùm me autem dextra apprehendisset, & demulisset tanquam iam familiaris, etiam sic eum affecit simplicitas. Animæ enim magnorum virorum, cùm sint participes eius, quod est præstantius, ad ipsum contendunt accedere, & ipsius primi boni participatione, sunt omni ex parte boni, synceri, simplices, separati ab ijs omnibus, quæ sunt in nobis: quomodo etiam hic magnus, cùm esset iucundus & bonus videbatur deinceps, eo quòd esset alienus à simulatione, esse vnus ex nobis. Deinde iussit nos sedere in sedibus arte non elaboratis, sed quæ se fortè obtulerunt. Erant autem lapides & columnæ ex eo quod corruerant, & herba densa & viridis, & fons, ex quo scatebat aqua dulcis ad bibendum, & totus locus erat plenus quiete & silentio, & diuinis dignis narrationibus.

Cap. 7.

Vide mira-
culum.

Cùm ergo sedisset super herbam, & me iuxta sedere fecisset, videbatur lætari, quòd in nos incidisset. Fixis autem ego intuens oculis: Tempus est tibi, inquam, o pater, narrandi, si quid hic vidisti pulchrum & dignum quod referatur. Sed iam loqui incipe, & refer quænam confregit mensæ diuinæ operculum, & quamnam est castra & agrestis anima, quæ ausa est tale opus confringere. etenim cogitabam cum paulatim inducere ad perfectiora. Ille autem cœpit dicere: Audiuiisti de illo Naxi, qui imperauit Cretæ copijs naualibus. Is cùm hic fuisset, & admiratus esset eius elegantiam, in animo habuit id in Cretam transmittere. Postquam autem portas est dimensus, & deinde hoc sacrum & diuinum tectum, & pulchrè visum esse habere, deiecit humi, & ad portas traxit, vt educeret. Id verò repente factum est maius & maius: id quæ sapè, donè tandem cessit Arabs. Cùm autem frustra laborasset, & scopum non potuisset attingere, (nolebat enim, vt videretur, res diuina inquinari, & execrandis seruire sacrificijs. studebat enim, vt dicitur, id deponere in synagoga donariorum Agar) furore correptus, cogitauit id confringere.

Cap. 8.

Vitio in sa-
cilegam.

Hæc enim audijssem, maledixi insectabar sceleratum illum & execrandum. Ille autem dicit: Nè cures, dedit is haud ita multò post pœnas insolentia, vt qui nauem fregerit in Eubœæ promontorio, quod vocatur Xylophagus, & fuerit in eo submersus. Rogavi autem diuinum illum virum, vt cibum sumeret, & vt consolaretur nostram animi ægritudinem, susceptam propterea, quòd non videretur procederet nauigatio. Videbamur enim tempus terere, aduersis ventis nobis spirantibus. Ille verò cibum sumpsit, & nihil celans, mihi dixit: Nauigabis quidem Naxum: & cùm illic in portu nauem tenueris vno die, secundo die post nauigans, tertio die venies in Cretam, nihil aduersi reformidās: & tibi impositum munus obis vt voles, & vt tibi iussit Imperator: & reuerfus, pulchrè accipieris ab eo, qui te misit. Atque hæc quidem postea facta sunt, vt ille dixit, & finem acceperunt. Cùm autem precati essemus, & hymnos in templo dixissemus, descendimus in nauem cum magno illo sene. Manè autem transmisiimus in Naxum, cùm esset fretum solum decem stadiorum. Ipse verò cùm Deo diuinum peregrisset ministrarium, & nos diuinis impertisset sacramentis, nobiscum cibum sumpsit. Deinde cœpit mihi dicere:

Cap. 9.

Tu quidem fortasse ad te excusandum de non suscipiendo eo, de quo sum tuam rogaturus charitatem, in medium adduces in opiam, aut seruitiorum causam, aut vxoris & liberorum & domus curā, aut aliquas alias causas, recusans id, de quo nos te rogamus. Ego autem tibi rerum prosperitatem, fertilitatem & abundantiam rerum omnium polliceor, & fore, vt magnum tibi supperat ocium. Te verò rogo,
vt tunc

virtute memor eorum, quæ tibi dixi, conscribas id, quod hic factum est, quod dignum est quod mandetur memoria: vt Deus noster ab ijs, qui audiunt, in admiratione habeatur & laudetur. Mirabilis est enim, inquit ille, Deus in sanctis suis: & multi etiam effecti imitatores eorum, qui sunt laudati propter virtutem, æqualia consequantur: & ipse lucrificans mercedem, quæ ex ijs accipitur. Cum me sic esset adhortatus, inceptit.

Venatores quidam ex Eubœa huc venerunt non multis abhinc annis, habet enim insula magnam copiam ceruorum & caprearum. Eorum vnus vir pius, & qui suæ curam gerebat animæ, narrauit narrationem valdè consentaneâ Dei magnificentia, qui suo tempore facit admirabilia, & quæ sunt præter hominum opinionem. Veni, inquit, aliquandò huc venator, & cum ascendissem ad diuinam ædem Dei parædis, adorauit & precatus sum, sicut mihi semper erat mos. Cum autem post preces circumspexissem, vidi in solo parum aquæ in fossâ, & pauca grana lupinorum, quæ madefiebant. Locus enim hic alit lupinos, quomodò reliquæ insulæ herbas diuersas. Nam alia quidem producit magnam marathri multitudinem: alia autem solummodò rutam, & alia fatuicam, & alia thymum, aut aliquid aliud. Quod verò fert inter omnia eximium insula, hoc magis nutrit quàm alia, redditque floridius. Vidi ergò, vt dixi, lupinos, qui reddebantur teneri, & me quædam subiit cogitatio, quòd esset omninò aliquis, qui hos demississet in lacum: & quòd, vt est verisimile, vir aliquis diuinus hanc habitet solitudinem. Hoc ergò reputans, festinabam venire ad socios, qui iam iuerant in syluam. Optabam autem magnam hanc prædâ consequi. sperabam enim fore, vt magnum aliquod lucrum ab eo acciperem. Et cum multum quidem venati essemus, tendebamus ad nauem. Sed illi quidem iuerant ad mare: ego verò me conuertit ad preces. Ingressus itaque hoc templum Dominae nostræ, orabam. Video autem ad dexteram sanctæ mensæ templi veluti quoddam subtegmen, quod vento agitabatur: & rursus visus sum videre telam araneam. Postquam autem progressus volui discernere quod apparebat, audiui vocem dicentem: Siste gradum, neque vltra progrediaris ò homo, neque accedas propius. Erubescio enim, cum sim foemina, à te nuda conspici.

Hæc ergò cum audiuissem, & obstupescens fuisset re admirabili, volebam fugere. A carne enim mea pili exilièrant, & erant spina acutiores. Nam quod inexpectatum repente apparet, deijcit ac deprimit spiritus, etiamsi quis videatur esse audacis animi. Stabam itaque obstupescens, & ore aperro. Postquam autem ad meredij, animo confirmatus, rogavi quisnam esset, & quomodò hanc habitet solitudinem. rursus vox extitit, dicens: lace mihi, rogo, tunicam: & cum tecta fuero, quantum mihi iubet diuina voluntas, non dubitabo dicere. Cum me itaque superiore amictu protinus exuissem, eum dimisi, & extra portam sum egressus. Illa autem eum accepit, & se induit. Paulopost verò reuersus, video eam stantem, vbi prius, & erat figura quidem mulier: id autem quod apparebat, erat supra hominem: pili albi, vultus niger, ostendens parum alboris, pellis quæ membrorum continebat compagem, cum nulla inesset caro, vmbra similis. forma quæ solum humanam seruabat similitudinem. Hæc ergò, inquit, cum vidissem, timebam, contremiscebam, maledictis incessabam, & meam reprehendebam importunitatem, quòd cum essem curiosus, meos socios reliquissem. Tremebundus tamen & pronus humi cadens, rogabam vt precaretur: & obsecrabam, vt ab ea benediceret. Illa autem primum quidem conuersa ad Orientem, vt quæ fortè vellet meum sedare animum, nè ea videretur esse spectrum, extensis manibus precabatur, parum submurmurans. Conuersa autem ad me, dicit: Deus, ò homo, tui misereatur. sed quam de causa venisti ad hanc solitudinem? & quo opus habens, venisti ad insulam, quæ minimè habitatur? sed quoniam te diuina huc deduxit voluntas, meæ, vt existimo, gratia humilitatis, de me te omnia docebo, vt voluisti. Cum me autem rursus humi prostrauissem, ea sic cepit loqui:

Mihi, inquit, patria est Lesbos, Methymna ciuitas, nomē Theoctiste, vitæ institutum monachatus. Cum autem essem adhuc infans orbara parentibus, à cognatis tradita sum in monasterium virginum, & induta sum habitu monastico. Nata verò decem & octo annos, in diebus paschalibus, excurri in vicum propinquum ciuitati, salutatura sororem. habitabat enim in vico cum coniuge. Nocturnum autem irruentes Arabes Cretenses, quorum Dux erat ille Nisiris, omnes abduxerunt captiuos.

Pal. 67.

Cap. 10.

Templum Domine, id est, sanctissime Virgine Mariae.

Cap. 11.

Eccè hominem, præter humanam formam nihil ferè hominis habentem.

Cap. 12. S. Theoctiste narrat historiam suam.

URTIUS
OBER
NOBER
RVIII
5

Manè verò cum præna cecinissent, enauigârunt, & huic insulæ appulerunt. Adducti autem captiuis, cum quærerent pecuniam & precia statuerent, ego accepta occasione contédens in syluam, cursu feror in intima insulæ: & deceterò non destitui fugere, donèc petris & acutis lignis pedes perforaui & conscidi, & sanguine terrâ infeci: & tandè de fecta viribus, cecidi semimortua: & totam quidem noctem, non ferens dolores vulnerum, acerbè transegi. Manè autem cum scelestos prædones vidissem nauigantes, liberata sum ab omni dolore, & repleta sum maxima animi voluptate: & nunc iam trigintaquinque annos & paulò plus hinc alor perpetuò lupinis & herbis, quæ nascuntur in solitudine, vel potius Dei verbo, recordata diuinorum eloquiorum, quòd non in solo pane viuet homo, sed in omni verbo, quòd proficitur per os Dei. Nuda autem euasi, con fractis mihi pannis, cum quibus abducta sum captiua. Induor verò & tegor manu diuina, quæ continet omnia.

Nota videtur sanctæ feminæ. Deut. 8.

Cap. 13.

Hæc cum dixisset, & manus in cælum sustulisset, egit gratias. Cum autem parum intermisisset, quoniam videbat me terram tacitum intuentem, & nec audentè quidem eam fixis adspicere oculis, dicit rursus incipiens: Res quidem meæ quæ eadem dum se habeant, narraui ô homo. Peto autem, vt vna in re mihi gratificeris propter Dominum. Quando anno sequenti nauigaturus es in hæc insulam venandi causa, (scio enim te omninò venturum, si Deus velit) vt in vase mundo mihi accipias vnum ex intemeratis donis corporis Domini nostri Iesu Christi. Ex quo enim hanc habearai solitudinem, tali dono nequaquam sum dignata. Hæc ergò cum dixisset, & iussisset nulli quicquam de ijs dicere, cum precatione me dimisit ad socios. Ego autem me omnia impleturum pollicitus, abij latus, quòd Deus meum impleret desiderium, quòd me dignum censuisset, qui talem thesaurum consequerer. Quomodo ergò Sancta mihi iusserat, quando eram cum socijs exiturus ad venandos ceruus & capreas, quas hæc insula alit multas & aliorum maximas, & visu & narratu admirabiles. Nam ceruis quidè sunt colore similes, ceruis autem maiores magnitudine: et autem eis cornu longum, nempe duodecim palmorum, non vt ceruorum, ornatum ramis & adnatis propaginibus: sed totum rectum, & quod vnum solum habet portetum stipitem. Cum ergò essem, vt dictum est, nauigaturus ad venationem, accepta in pyxide parte diuinæ carnis Domini, eam tuli ad beatam. Cum venissem autem in insulam, & declinasset in adem Dei matris, eam non offendi. an autem adesset & lateret, quoniam mecum ascenderant quidam ex socijs: an verò abesset, nescio. hoc tantum scio, me eam non offendisse. Atque alij quidem profecti sunt in syluam venaturi: ego autem clam reuersus sum in templum, & protinus sacrosanctam mulier apparuit, induta tunica, quam à me prius acceperat.

Paros insula alit capreas admirabiles.

Cap. 14.

Cum me autem in terrâ proiecissem, accurrit, & cum lachrymis dixit eminus: Nequaquam hoc facias, ô homo, nequaquam facias, diuinum donum afferens: ne vras miseram, diuina dedecore afficiens. Me itaque tunica apprehensum erexit. Ego autem eduxi è sinu meo pyxidem cum carne Domini. Cum illa autem in terrâ incidisset, diuinum donum accepit, & lamentationibus & lachrymis terram rigans, dixit: Nunc dimittis ancillam tuam Domine: Quoniam viderunt oculi mei salutare tuum: Quoniam remissionem peccatorum in manibus accepi. Nunc cibabo, quòd tuam iubet potentia. Hæc ergò cum dixisset, & manus diu in cælum extendisset, me precibus prosequens, dimisit ad socios. Cum paucos autem dies venati essemus, & prædam satis magnam cepissemus, reuersi sumus. Et illi quidè profecti sunt ad nauem: ego autem cucurri, vt illius beatæ preces acciperem viæ comites. Cum autem venissem in templum, & deindè circumspecerem, vt eam viderem, video eam in eo loco, in quo prius videram, emigrasse. Cum ergò incidissem, & beatos eius pedes essem amplexus, & rigassem lachrymis, stabam mutus, diu dubitans quidnâ facerem. Atque videbar quidem sapienter & vtiliter facturus, si cum lachrymis Deo supplicans, & sanctæ motus reuerentia, rogarem, vt huic rei à Deo prouideretur: & quomodo is ostendisset, iussum diuinum exequerer. Quòd si hoc non essem assecutus, secunda erat, vt dicitur, in eunda nauigatio, nempe vt hanc rem socijs communicarem, & cum eis sepulturæ mandarè beatæ reliquias, hymnis & canticis prosequens pro viribus. Sed vt videtur, non facillè contingit se sapienter gerere.

Cap. 15.

Ego itaque non sum assecutus id, quòd erat honestum & decorum: sed rusticitate & ingenij leuitate (Quid enim, & venator & imperitus, noui excogitassem?) feci rem audaciorem, fide quidem, vt mihi videbar, sed minimè Deo grata. Nam cum eius

eius manum amputaſſem, & lineo texto inuoluiffem, aſcendi in nauem. Cùm profundo autem veſpere è terra ſoluiffem, & velum expandiſſem, ſecundis ventis ſpirantibus ferebamur tanquàm volantes, & ſperabamus nos manè vêturos in Euboeam. Cùm autem dies illuxiſſet, inuenti ſumus rursus ſtâtes in eodem portu, perinde ac ſi ab ancora, aut ab aliqua remora teneretur nauis. Metus ergò omnes inuaſit: & ſe inuicem circunſpicientes, tremebundi quæreſſemus cauſam rei, ſciſcitantes & inquirentes, num nefarium quippiam à nobis factum ſit, cur arceremur. Cùm verò alius aliud dixiſſet, intelligens ego audax meum facinus, inſcientibus omnibus, in templum ſum reuerſus: & cùm poſuiſſem manū in corpore ſanctæ, deſcendi in nauem. Hortatus autem ſocios, cœpi iter ingredi. Cùm verò multum proceſſi eſſemus, erat deinceps cymba volucris, velum replente vento: fuitque reſectus & abſque vlllo impedimento. & tunc ego rem narraui ſocijs, & quemadmodum beatam illam inueniſſem, & quemadmodum res eius ſe habuiſſent, renunciaui, & quemadmodum donum diuinum attuliſſem, & ea dormiſſet, & eius manum habens, ingreſſus ſum veſperè: & propter eam retenti ſumus, & ſperabamus nauigare: & nunc recto curſu ferimur, quoniam depoſui reliquias.

Hæc cùm illi audiuiſſent, & me multum repræhendiffent, proram protinùs obuerterunt, & magno ſtudio in Parum ſunt reuerſi. Omneſque ſimul curſu in templum contendimus, timentes quidem & contremiſcentes: fide autem freti tamen accedimus, & vidimus quidem locum, in quo erat poſita, ſeruante veluti figuram corporis: corpus autem euauerat. Atque omnes quidè inuaſit admiratio & ſtupor, & huc & illuc currebamus, conſiderantes, circunſpicientes, nū alicubi cecidiſſet, aut in vitâ eſſet reuocata: & totam ſyluâ & ſaltus obibamus, eâ inueſtigâtes, ſicuti diuinus ille lateret theſaurus, miſeri & inſipientes & craſſi homines, & ea perſequentes, quæ reuerâ non poſſunt compræhendi, & diuinorum ignari miraculorum, neque Eliſei reueriti miraculum, qui eos, qui à Rege Syrorum miſſi erant ad eum compræhendendum, latuit, cùm eſſet in medio eorum, & cùm eos priuâſſet videndi poteſtate, duxit in Samariam, & Regi tradidit. Mitto enim dicere de magno Thaumaturgo, qui eos, qui ipſum inueſtigabant vt compræhenderent, in monte orans, latuit vt arbor effectus. Cùm ergò, inquit, ſic fruſtrati eſſemus venerandis illis beatæ reliquijs, ad nauem deſcendimus, & à terra ſoluentes, domum abijimus, Deū laudantes & hymnis celebrantes, qui ſemper facit res magnas & admirabiles.

Hæc, vt à me ſuperiùs dictū eſt, cùm narraſſet ille beatus homo & maximus, ſacramento adégit me, nè hoc argumentum mandarem profundo obliuionis: nec aliam afferens excuſationē, tacerem miraculum, diuinam timens vltionem & ſanctæ indignationem. Roganti autem mihi tempus & diem eius deceſſus, vt ſcriberetur cum miraculo, & eius perageretur memoria, dixit vir ille ſanctus: Multa quidem, vt vides, o dilecte, prætermiſſa ſunt, quæ pertinent ad narrationē. Oportebat enim perſequi & genus, & omnem eius in inſula exercitationem & afflictionem, & quemadmodum decertauit aduerſus inſultus inimicorū. Sed quid agā, cùm is, qui in magnam illam incidit, non eſſet ſicut magnus ille Zoſimas, qui ſciebat inueſtigare vitam, & certamina & reſeſtas: ſed contra nutritus in montibus, & craſſus, & qui hæc nō audierat: ſed hoc ſolum memoria tenebat, vt dicebat, quòd eſſet tempus autumni, & menſis Nouembris. Sed magni faciendum fuerit, ſi vita beatæ ſcriptis mandetur, & non infodiatur in profundo obliuionis. Memoriam autem, boni omnino viri & eius æmulatores, opportunè referent in diem feſti, ſicut placet. Aliam enim gloriam afferent encomia & celebrationes ijs, quibus regnum cælorum & bona æterna obtigerunt: ad quæ deſiderant etiā adſpicere ordines angelorum. Sin minus, æmulationem quidè certè & zelum ijs, qui conueniunt, & Deo laudem æ gloriæ, & beatitudinem ipſorum, de quibus fit mentio. Quibus enim vita tribuit gloriam, meritò eos etiam beat & ornat, cùm prædicatur.

Hæc cùm ille vir magnus nobis expoſuiſſet, & valdè rogâſſet, nos emiſit. Cùm ſecundi autem ſpirâſſent venti, die ſequenti Diā appulimus. Hoc eſt inſigne lucrum noſtræ in Paro conuerſationis. Hæc ſunt merces, quæ præter ſpē obtigerunt profiſcenti in Cretam. Hæc eſt vita beatæ Theoctiſtes. Hæc eſt exercitatio aduerſus principatus & poteſtates, & principem tenebrarum huius ſæculi luſta & decertatio. Ego autem acceſſi implens obedientiā, & exoluens debitum. Ex quo quidnam eſſicietur? multa quidem etiam alia, ſed hæc tria maxima. Ipſi quidem ſuppeditatori &

Ecce miraculum.

p. 249. l. 14.

Cap. 16.

Sanctæ corpus nō poteſt inueniri.

4. Reg. 6.

Cap. 17.

Zoſimas vitam Mariæ

Ægyptiæ ex ipſa accuſatur perſequit.

Vide hiſtoriam eius

Tomo 2. p. 9. Aprilis.

Cap. 18.

Diā inſula eadem, quæ

Naxos.

URTIUS

OBER

NOBER

RVIII

5

& administratori Deo laus, confessio & gloria: Sanctæ autem ex oratione beatorum do, & anniverfaria cum eius commendatione memoria: & nobis qui scripturam munificus & magnus noster Deus Iesus Christus, pro prompto & alacri animi studio dabit remunerationem, intercessionibus sanctiffimæ eius matris Dei parentis diuinorum Angelorum, & omnium sanctorum: Quoniam ei gloria cum patre & spiritu sancto, nunc & in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM SANCTI ET GLORIOSI MARTYRIS TYRIS * MENAE AEGYPTII, QUI MARTYRIVM subijt in Cotyeo. Flabetur in Simeone Metaprafte, quinto tomo Alosfy.

*.al. Menas

Noueb. II. Cap. I.

Sæua persecutio sub Diocletiano & Maximiano.

Menas miles egregius.

Cap. 2. Cõtemptra militia, petit solitudinem.

Nota rem singularem. Ela. 67.

Cap. 3.

S. Menas ducitur ad Præsidem.

IMPERANTIBVS Diocletiano & Maximiano, qui erant veri Regis hostes & inimici, ibat litera per vniversum orbem terræ, quæ iubebant colere impiam eorum religionem: & quæ mortem statuebant pœnam ijs, qui non parebant eorum edictis, & à solida fide in Christum non ex animo dimouebantur. Hinc quid non graue accidit ijs, qui diligebant Dominum? Angusti erant caeceres multitudini eorum, qui quotidie capiebantur. Væcua erant habitatoribus, quæ fuerant aliquandò plena domus: solitudines, propter multitudinem eorum, qui fugiebant, mutabantur in ciuitates. Amici veritatis, tanquam qui peccata fecissent, dedebantur supplicijs, diripiebantur facultates, euergebantur leges naturæ, patre quidem ad mortem prodete filium, filio autem patrem vicissim talibus prosequente officijs: & vbiquè dispersa erat nox profunda, cum fideles quidem omni ex parte expellerentur, impietatis verò defensores tota manu confirmarentur, sanguineque & nidore sacrificiorum ipse etiam aer inficeretur. Tunc quidem, tunc Menas hic admirabilis & virtute celebris resplendebat, patriam quidem habens Aegyptum, patrem autem & maiores non stables in pietate: sed circa id, quod est firmum, minus firmiter affectos. Eius verò studium erat militia sub tribuno militum, nomine Firmiliano. Ipse autem cum esset Præfectus numeri Rutiliacorum animi præsentia, magnitudine & pulchritudine, & omnibus alijs, quibus solet exprimi species corporis & generositatis, præstabat alijs.

In Cotyensium autem Metropoli simulatquè accessisset ad Tribunum, & audiisset impium iniustum Imperatorum, abiecta zona militari, seipsum relegauit in desertis loca, volens potius vitam agere cum feris, quam cum ijs, qui colunt simulacra. Vacabat autem ieiunijs & vigilijs, & diuinorum eloquiorum diligenti meditationi. Sensibus autem optime purgatus, & anima illuminatus, & in arcanis veræ pietatis initiatus per reuelationem, existimans hoc esse illud tempus, quod iam olim meditabatur: cum diem obseruasset, in quo vniuersa ciuitas Cotyensium publicum celebrabat diem festum tanquam natalè, & equestris certaminis exhibebatur spectaculum, cum totus populus ex alto adspiceret, collectus ex omni genere, Iudeorum & gentilium & similiter Christianorum: & omnes iam defixis oculis intuerentur certamen, relicta sua in montibus habitatione, descendit in ciuitatem: & cum venisset in medium theatrum, & præterisset omnes, qui erant in stadio, & locum ascendisset sublimem, vnde erat videndus ab omnibus, alta voce exclamauit: Inuentus sum ab ijs, qui me non quærunt: manifestus euasi ijs, qui me non interrogant: per hæc ostendens, quod non coactus, sed sua sponte accessit aditurus certamina.

Omnes ergo conuertit Menas ad suum spectaculum: theatrum autem despiciebatur, equorum respuebatur certamen: nihil erat cuiquam præstabilius, quam illum videre, qui tantam ostenderat audaciam. Et qui eundem quidem zelum habebant in pietatem, mirabantur martyris loquendi libertatem, & propter voluptatè summam, exiliebant. Qui autem decertabant aduersus pietatem, ad eius cadem iudicem inclatabant. Postquam autem vox præconis indixit silentium, & sedauit populi tumultum, & sonum tiliarum, statim arreptus & ductus fuit Menas ad Pyrrum præsidem, qui